

СУСТРЭЧЫ

У БДУ завітае Прэзідэнт

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка 28 лютага выступіць у нашым універсітэце з лекцыяй на тэму "Гістарычны выбар Беларусі". Лекцыя закране пытанні паходжання і станаўлення беларускага народа і беларускай дзяржаўнасці, ролі Беларусі ў славянскім свеце і ў еўрапейскай цывілізацыі. Падрабязна будучы разглядацца асноўныя гістарычныя падзеі ў Беларусі. Частка лекцыі будзе прысвечана прыярытэтам знешняй палітыкі краіны.

Асобна прадугледжаны час для адказаў на пытанні. Сваё пытанне Прэзідэнту зможа задаць кожны. Для гэтага ў навукальных і адміністрацыйных карпусах і інтэрнатах будучы ўсталяваны адмысловыя ўрны. Апытальнік для Прэзідэнта створаны таксама на ўнутраным сайце БДУ (<http://intranet.bsu.by>). Пасланні можна таксама накіроўваць на адрас Радыі БДУ "UNISTAR" (radio@unistar.by, www.unistar.by, факс 209-53-75). Пытанні прымаюцца да 20 лютага 2003 года.

Па інфармацыі прэс-службы БДУ

ВІНШУЕМ!

Прэмія за творчыя дасягненні

За высокія творчыя дасягненні ў 2002 годзе Фонд Прэзідэнта па падтрымцы культуры і мастацтва ўзнагародзіў спецыяльнымі прэміямі (па 100 базавых велічыняў кожная) шэраг дзеячоў культуры і мастацтва. У намінацыі "Крытыка і мастацтвазнаўства" прэмію атрымала Ефрасіння Бондарава — кінакрытык і кіназнаўца, прафесар кафедры літаратурна-мастацкай крытыкі факультэта журналістыкі нашага ўніверсітэта, Заслужаны дзеяч навукі Беларусі — за манаграфію пра жыццё і творчасць кінарэжысёра Віктара Турава і актуальныя крытычныя артыкулы пра беларускі кінематограф, апублікаваныя ў 2001—2002 гг.

сар кафедры літаратурна-мастацкай крытыкі факультэта журналістыкі нашага ўніверсітэта, Заслужаны дзеяч навукі Беларусі — за манаграфію пра жыццё і творчасць кінарэжысёра Віктара Турава і актуальныя крытычныя артыкулы пра беларускі кінематограф, апублікаваныя ў 2001—2002 гг.

МІЖНАРОДНАЕ СУПРАЦОЎНІЦТВА

Бібліятэчная адукацыя

Напрыканцы студзеня ў БДУ прайшоў міжнародны семінар «Актуальныя праблемы бесперапыннай бібліятэчнай адукацыі». Асноўнымі арганізатарамі мерапрыемства выступілі Фундаментальная бібліятэка БДУ, а таксама факультэт бібліятэчна-інфармацыйных сістэм Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры. У семінары прынялі ўдзел спецыялісты з Расіі, Украіны, Літвы, Беларусі. Бібліятэкары абмяняліся вопытам працы, для іх было наладжана навучанне новым формам і метадам выкладання бібліятэчна-інфармацыйных дысцыплін. У рамках семінара адбылася прэзентацыя бібліятэчнага трэнінг-цэнтра на факультэце камунікацыі Вільнюскага ўніверсітэта, які прадставіла лектар факультэта, каардынатар трэнінг-цэнтра інфармацыйных тэхналогій Літвы, доктар Юргіта Руджыніене. Была арганізавана праца творчай майстэрні, прысвечаная эфектыўнай дзейнасці трэнінг-цэнтру ў сістэме бесперапыннай бібліятэчнай адукацыі пад кіраўніцтвам дырэктара Фундаментальнай бібліятэкі БДУ Пятра Міхайлавіча Лапо.

Таццяна КАЗАК

АКЦЫІ

"Мы разам"

Невялікі будынак за Вайсковымі могілкамі. Гэта дзіцячы дом № 4 — выпаска пшчоты, суму і спагады.

Тут жывуць дзеці і падлеткі ад 5 да 18 гадоў. Толькі ў дзесятай часткі з іх насамрэч няма бацькоў, астатнія — сіроты пры жывых бацьках. Тут яны знайшлі тое, што для большасці з нас здаецца натуральным і звыклым: ласку, апеку, дабрабыт...

Арганізацыя Беларускага рэспубліканскага саюза моладзі БДУ нядаўна правяла акцыю "Мы разам" у падтрымку дзіцячых дамоў. Верагодна, нікога не пакінуў абаявым агітацыйны тэкст акцыі, які можна было ўбачыць

ва ўсіх карпусах і адміністрацыйных будынках універсітэта. Многія паспяхліся парадаваць дзетак сваімі любімымі калісцямі, кніжкамі, касетамі і інш. Менавіта дзеці з дзіцячага дома № 4 атрымалі падарункі ад супрацоўнікаў нашага ўніверсітэта. Вялікі дзякуй усім, хто адгукнуўся на заклік! Асобную падзяку хочацца перадаць арганізатарам акцыі — сакратару камітэта БРСМ БДУ М.С. Сіманюкову, а таксама студэнтам і выкладчыкам А.С. Пуйман, Л.А. Залатарэвіч, В.М. Папалеўка, А. Ергулевіч, А. Скрабінай, В. Ігнаценка і іншым, у чыіх сэрцах жыве дабрыня і чуласць.

Вольга МАРЦІНОВІЧ,
Вольга СУТАРМІНА

ПАДЗЕІ

Мерапрыемствы, прысвечаныя Дню беларускай навукі, прайшлі 24 студзеня ў будынку Ліцэя БДУ. У рамках свята адбылося адкрыццё выставы навукова-тэхнічнай прадукцыі і дасягненняў у галіне навукова-інавацыйнай дзейнасці ў Беларусі. У арганізацыі выставы ўдзельнічалі міністэрствы адукацыі, аховы здароўя, сельскай гаспадаркі, а таксама прадпрыемствы Міністэрства прамысловасці краіны.

На ўрачыстым сходзе, прысвечаным Дню навукі, з дакладам выступіў першы намеснік прэм'ер-міністра Беларусі С. Сідорскі. У працы сходу ўдзельнічалі таксама кіраўнікі Міністэрства адукацыі, Нацыянальнай Акадэміі навук Беларусі, Камітэта па навуцы і тэхналогіях пры Саўеце міністраў, ВУН краіны, а таксама прадстаўнікі навуковых колаў з усіх рэгіёнаў Беларусі. Найлепшыя работнікі беларускай навукі былі адзначаны ўзнагародамі.

Фотаздымкі
Генадзя КРАСКОЎСКАГА

Універсітэт адзначыў Дзень навукі

КОНКУРСЫ

Экалагічны знак

Прадстаўніцтва ААН у Беларусі і Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя пры падтрымцы Камітэта па стандартызацыі, метралогіі і сертыфікацыі пры Саўеце міністраў Рэспублікі Беларусь, кафедры экалогіі Беларускага нацыянальнага тэхнічнага ўніверсітэта і кафедры прамысловай экалогіі Беларускага дзяржаўнага тэхналагічнага ўніверсітэта абвешчаюць грамадскі конкурс на экалагічны знак.

Гэтым знакам будзе маркіравацца прадукцыя, якая мае больш экалагічны пераваг, чым яе аналагі. Знак будзе ставіцца як на самой прадукцыі, так і на яе ўпакоўцы.

Знак мусяць мець не больш за тры колеры (улічваючы фон), сімвалізаваць экалагічную чысціню і не павінен мець тэкста-

выя тлумачэнні. Знак павінен быць распрацаваны ў форме камп'ютарнага файла ў праграме COREL DRAW.

На першы этап конкурсу будучы прымацца праца, аформленая на стандартным аркушы паперы А4 у колеры, дзе знак мусяць падавацца ў трох памерах: сярэдні дыяметр 10 мм, 30 мм, 50 мм. Тэрмін прыёму працаў першага этапу — з 3 лютага па 31 сакавіка 2003 г. уключна, тэрмін разгляду працаў — з 1 па 11 красавіка 2003 г. уключна.

На другі этап конкурсу працы, адабраныя журы, мусяць быць прадстаўленыя на электронным носьбіце (дыскеце, CD-дыску) у выглядзе файла фармату CDR. Тэрмін прыёму працаў другога этапу — з 14 па 25 красавіка 2003 г. уключна, тэрмін разгляду працаў — з 28

красавіка па 8 мая 2003 г. уключна.

Працы, прадстаўленыя на абодвух этапах, мусяць падавацца ў адным экзэмпляры з укажаннем прозвішча, імя, імя па бацьку, прафесіі распрацоўшчыка, дакладных кантактных звестак (адрас і тэлефон).

Да ўдзелу запрашаюцца ўсе жадаючыя.

Працы павінны прадстаўляцца на адрас: 220050, г. Мінск, вул. Камсамольская, 16, каб. 16, кантактны тэлефон 226-76-69.

Вынікі конкурсу будучы абвешчаныя пасля 16 мая 2003 г. у сродках масавай інфармацыі. Узнагароджанне пераможцы адбудзецца 5 чэрвеня 2003 г. у Сусветны дзень аховы навакольнага асяроддзя. Яму будзе выдадзены адпаведны сертыфікат і ганаровая прэмія ў памеры 500 долараў ЗША.

Па інфармацыі
Прадстаўніцтва ААН
у Беларусі

АКТУАЛЬНА

Электронны падручнік

Навукова-метадычны цэнтр "Электронная кніга" створаны ў нашым універсітэце на базе аддзела дыстанцыйнага навучання і новых адукацыйных тэхналогій ЦІТ БДУ. Мэта новай структуры — разгарнуць у Беларусі цэласную сістэму па распрацоўцы электронных падручнікаў і метадычных комплексаў.

Перавагі віртуальных кніг перад традыцыйнымі друкаванымі цяжка пераацаніць. Так, адзін падручнік на CD-ROM можа змяшчаць 2000—4000 старонак тэксту, шмат малюнкаў і графікаў, гук, відэа, анімацыю. Электронны падручнік дазваляе лягчэй засвоіць інфармацыю, хутчэй знайсці яе, пабачыць сувязі паміж рознымі галінамі ведаў.

АБ'ЯВЫ

Рэктарат Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта

аб'яўляе конкурс
на замяшчэнне
вакантнай пасады

вядучага навуковага супрацоўніка навукова-даследчай лабараторыі матэматычных метадаў абароны інфармацыі ва ўстанове Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта "Нацыянальны навукова-даследчы цэнтр прыкладных праблем матэматыкі і інфарматыкі".

Тэрмін конкурсу — адзін месяц з дня апублікавання аб'явы.
Адрас: 220050, г. Мінск, прасп. Ф. Скарыны, 4, п. 337, ННДЦ прыкладных праблем матэматыкі і інфарматыкі, тэл. 209-50-42.

СЕМІНАРЫ

Экспертыза тавараў

Рэспубліканскі навукова-практычны семінар “Малекулярна-біялагічныя і фізіка-хімічны метады ідэнтыфікацыі біялагічных аб’ектаў і матэрыялаў разнастайнага паходжання” прайшоў у нашым універсітэце ў сярэдзіне снежня. Спецыялісты розных ведамстваў (Дзяржстандарт, міністэрствы юстыцыі і ўнутраных справаў і г.д.) абмяняліся досведам ідэнтыфікацыйных матэрыялаў экспертызаў, накіраваных на выяўленне фальсіфікаваных тавараў і біялагічных аб’ектаў.

На семінары разглядаліся наступныя пытанні: “Роля лабараторый, акрэдытаваных у сістэме Дзяржстандарту Рэспублікі Беларусь, у абароне спажывцоў тавараў біялагічнага паходжання ад фальсіфікатаў”; “Малекулярна-біялагічны метады ідэнтыфікацыі асобаў”; “Метады выяўлення фальсіфікатаў тавараў жывёльнага паходжання”; “Метады ідэнтыфікацыі каньякоў і вінаматэрыялаў”; “Метадычны падыходы ідэнтыфікацыі наркотычных і псіхатропных рэчываў”; “Вызначэнне сапраўднасці біялагічна актыўных рэчываў і лекавых прэпаратаў”.

САЦЫЯЛОГІЯ

Дыстанцыйнае навучанне

Сацыялогія, як і іншыя навуковыя дысцыпліны, аб’ядноўвае людзей, якія жывуць і працуюць у розных краінах свету. Гэтая простая ісціна атрымала яшчэ адно пацвярджэнне ў мінулыя восень, калі студэнты з універсітэта штата Нью-Йорк (ЗША) і з факультэта філасофіі і сацыяльных навук БДУ атрымалі магчымасць разам вучыцца курсу сацыялогіі, сабраўшыся ў адзін віртуальны міжнародны клас. З амерыканскага боку навучанне ажыццяўляў прафесар Крэйг Літл, загадчык кафедры сацыялогіі і антрапалогіі універсітэта SUNY (Кортланд), спецыяліст па праблемах крміналогіі і дэвіянтных паводзінаў, з беларускага — прафесар кафедры сацыялогіі Л.Г. Цітарэнка, якая мае вялікі досвед міжнародных абменаў і неаднаразова выкладала сацыялогію ў ЗША. Усе тэхнічныя пытанні, у тым ліку і спецыяльную падрыхтоўку выкладчыкаў дыстанцыйнага навучання, узяў на сябе Цэнтр дыстанцыйнага навучання пры SUNY.

Сумеснае вучэнне курса “Сацыяльны кантроль” беларускімі і амерыканскімі студэнтамі з дапамогай дыстанцыйных метадаў навучання сталася магчымым дзякуючы Дагавору аб супрацоўніцтве, падпісанаму ў 2002 г. паміж БДУ і універсітэтам SUNY. Нашым студэнтам такое навучанне дапамагло пазнаёміцца з метадамі навучання ў ЗША, вучычы спецыяльны навукальны матэрыял, звычайна даступны толькі пры навучанні за мяжой, удасканаліць сваё веданне англійскай мовы і г.д. Пасля заканчэння курса студэнты БДУ атрымалі не толькі адзнакі ў залікоўкі, але і

сертыфікаты ЗША, якія пацвярджалі іх паспяховае навучанне дыстанцыйным метадам.

Агулам у віртуальным класе навучаліся 15 чалавек з дзвюх краінаў. Змест курса быў падзелены на 5 модуляў, па кожным з якіх на сайце амерыканскага універсітэта былі змешчаны міні-лекцыі, напісаныя адным з прафесараў. Студэнты павінны былі адказаць на кантрольныя пытанні, пісаць эсэ, шукаць дадатковыя матэрыялы ў Інтэрнэце. Апрача таго, яны ўдзельнічалі ў дыскусіі on-line, дзе абмяркоўвалі канкрэтныя сацыялагічныя праблемы. Усе заданні, у тым ліку і экзаменацыйная работа, выконваліся студэнтамі праз вэб-сайт, як гэта прынята ў амерыканскіх ВНУ, што выкарыстоўвае сістэму дыстанцыйнага навучання.

Вялікім плюсам курса стала тое, што студэнты маглі атрымаць неабмежаваную колькасць кансультацый on-line у кожнага з прафесараў. Задаволенымі засталіся ўсе. У афіцыйным друкаваным органе Амерыканскай сацыялагічнай асацыяцыі штотыднёвіку “Футноўтс” быў нават змешчаны артыкул з высокай ацэнкай першай беларуска-амерыканскай спробы дыстанцыйнага навучання.

Дэканат факультэта філасофіі і сацыяльных навук дадатна ацэньвае свой піянерскі досвед міжнароднага дыстанцыйнага навучання. У перспектыве можна чакаць не толькі паўтарэння гэтага курса, але і распаўсюджвання досведу на іншыя курсы і факультэты.

А.А. ЛЯГЧЫЛІН,
намеснік дэкана ФФСН

НАВІНЫ СТУДГАРАДКА

Прэзентацыя Метадычнага цэнтра

Прэзентацыя, прысвечаная першым угодкам з дня ўтварэння Метадычнага цэнтра студгарадка БДУ, адбылася 12 лютага. Прысутныя змаглі пазнаёміцца з выставай навукальна-метадычнай літаратуры, з інфраструктурай інтэрната № 6.

“Сёмае пачуццё”

Сёння, 13 лютага, у сталовай інтэрната № 5 у 19.00 пачнецца конкурс-забаўляльная праграма “Сёмае пачуццё”, прысвечаная дню святога Валянціна. Пары, якія прадстаўляюць студэнцкія інтэрнаты БДУ, будуць спаборнічаць за званне найлеп-

шага Валянціна і Валянціны ў чатырох конкурсах — “Візітоўка”, “Творчы конкурс”, “Інтэлектуальны конкурс”, “Хлопец маеі мары”.

“Супермен — 2003”

Хлопцы! Вы хочаце стаць кумірамі дзяўчат? Тады вам варта прыняць удзел у конкурсе “Супермен — 2003”. Для гэтага дастаткова быць упэўненым у сабе, мець пачуццё гумару і студэнцкі аптызм. Конкурс адбудзецца 27 лютага ў сталовай інтэрната № 5 у 19 гадзінаў.

Падрабязнасці можна ўдакладніць у педагогаў-арганізатараў інтэрнатаў ці па тэл. 206-52-78 (Метадычны цэнтр студгарадка).

Інфармацыйная служба студгарадка БДУ

НАВУКОВЫ ІНТАРЭС

Лагістыка для Усходу і Захаду

З 1 кастрычніка 2002 г. стыпендыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь прызначаны двум прафесарам эканамічнага факультэта БДУ — дэкану Міхаілу Міхайлавічу Кавалёву (прэмія для дзячоў навукі) і доктару фізіка-матэматычных навук Міхаілу Якаўлевічу Кавалёву (прэмія для таленавітых маладых дактароў). Асноўныя навуковыя вынікі, за якія былі прызначаны стыпендыі, атрыманы навукоўцамі ў галіне лагістыкі — моднага на Захадзе новага накірунку.

Лагістыка — раздзел эканомікі, навуковая дысцыпліна, якая вучыць аптымізацыю матэрыяльных, фінансавых і інфармацыйных плыняў. Іначай кажучы, гэта “правільны дарожнага руху” матэрыялаў, сыравіны, тавараў, а таксама фактараў, якія суправаджаюць іх вытворчасць і размеркаванне.

Спецыялістаў па лагістыцы рыхтуюць усе найбуйнейшыя заходнія універсітэты, шэраг ВНУ Украіны і Расіі таксама адкрылі падрыхтоўку па гэтай спецыяльнасці. Для нашай краіны, праз якую праходзяць асноўныя транспартныя камунікацыі, што звязваюць Усход і Заход, лагістыка набывае вялікае значэнне.

Таму і на эканамічным факультэце БДУ пачалася адпаведная падрыхтоўка студэнтаў. Сярод тых, хто яе пачынаў, былі і абодва стыпендыяты. Ужо сфармавалася група са студэнтаў II—IV курсаў эканамічнага факультэта, якія выбралі гэтую спецыяльнасць. Да навуковых даследаванняў прыцягваюцца магiстры і аспіранты. Пасля распрацоўкі навукова-метадычнай педагагічнай базы на факультэце плануецца адкрыць адпаведную кафедру.

Ужо сёння практыкі беларускіх навукоўцаў у галіне лагістыкі атрымліваюць шырокае прызнанне за мяжой. Гэта і еўрапейскі праект па “абарачальнай лагістыцы” (лагістыцы з улікам аднаўлення рэсурсаў), і праект па транспартнай лагістыцы фірмы BASF, і ўдзел у праекце TACIS па тэме “Узаемны менеджмент”.

Ва ўсім свеце лагістыка набывае ўсё большае значэнне. І наша краіна ў вырашэнні яе праблем знаходзіцца ў ліку лідэраў.

Аляксандр ЛЫЧАЎКА,
студэнт факультэта
журналістыкі

КРУГЛЫ СТОЛ

Бакалаўр, спецыяліст, магістр...

Пры канцы 2002 г. на геаграфічным факультэце адбыўся “круглы стол” на тэму “Геаграфія, адукацыя, будучыня”, арганізаваны кафедрай агульнага землезнаўства і кафедрай эканамічнай геаграфіі Беларусі і краінаў Садружнасці. Мэтай сустрэчы было абмеркаванне канцэпцыі пераходу на шматступенную сістэму вышэйшай адукацыі і роля спецыяліста-географа ў новых умовах.

Студэнтаў факультэта цікавіла розніца паміж ступенямі бакалаўра, дыпламаванага спецыяліста і магістра, крытэрыі размеркавання па ступенях, змены ў навукальным працэсе і г.д.

Дар’я КОРСАК,
студэнтка геаграфічнага факультэта

КУРСЫ

Вучэбна-адукацыйная ўстанова БДУ «Рэспубліканскі інстытут вышэйшай школы» ЗАПРАШАЕ НА КУРСЫ ПАВЫШЭННЯ КВАЛІФІКАЦЫІ ВЫКЛАДЧЫКАЎ І СУПРАЦОЎНІКАЎ БДУ

1. Прыродазнаўчанавуковыя дысцыпліны (для выкладчыкаў фізікі ВНУ) — з адрывам ад працы, з 03.03 па 15.03.
2. Інтэрнэт для карыстальнікаў (для супрацоўнікаў ВНУ ўстаноўкі сістэмы ПК і ПП) — без адрыву ад працы, з 03.03 па 06.06.
3. Дзвюхступенная псіхалагічна-педагагічная падрыхтоўка спецыялістаў: навукова-тэарэтычны і метадычны аспекты (для выкладчыкаў і спецыялістаў ВНУ) — без адрыву ад працы, з 05.03 па 30.04, заняты 2 разы на тыдзень.
4. Формы і метады станаўлення дзвюхступеннай сістэмы педагагічнай адукацыі (для выкладчыкаў ВНУ) — без адрыву ад працы, з 05.03 па 30.04, заняты 2 разы на тыдзень.
5. Сучасныя праблемы выкладання сусветнай літаратуры (для выкладчыкаў) — з адрывам ад працы, з 10.03 па 22.03.
6. Дзвюхступенная падрыхтоўка спецыялістаў: сутнасць, змест, вопыт (для дэканаў, намеснікаў дэканаў факультэтаў) — з адрывам ад працы, з 10.03 па 21.03.
7. Прыкладныя сістэмы апрацоўкі інфармацыі (для выкладчыкаў прыродазнаўчых і тэхнічных дысцыплін ВНУ, сістэмы ПК

- і ПП) — з адрывам ад працы, з 17.03 па 29.03.
8. Рэалізацыя выкладання прыродазнаўчанавуковых дысцыплін ва ўмовах стандартызацыі вышэйшай адукацыі (для выкладчыкаў прыродазнаўчых дысцыплін) — з частковым адрывам ад працы, з 17.03 па 17.05.
9. Канцэпцыя сучаснага прыродазнаўства (для выкладчыкаў гуманітарных дысцыплін ВНУ) — з частковым адрывам ад працы, з 17.03 па 17.05.
10. Праектаванне і распрацоўка тэставых асяроддзяў па цыкле сацыяльна-гуманітарных дысцыплін у адукацыйных сістэмах (для распрацоўшчыкаў сістэм і кіраўнікоў БДУ) — з частковым адрывам ад працы, з 31.03 па 31.05.
11. Сучасныя тэхналогіі бібліятэчнай справы (для кіруючага саставу бібліятэк ВНУ) — з адрывам ад працы, з 31.03 па 12.04.

Калі вас зацікавіла наша інфармацыя і вы гатовы прыняць удзел у курсах, тэлефануйце па нумары 222-83-03 для папярэдняга запісу ў групы.

Наш адрас: г. Мінск, вул. Маскоўская, 15, Рэспубліканскі інстытут вышэйшай школы БДУ, каб. 319, тэл./факс 222-83-03.

КНИЖНАЯ ПАЛИЦА

Выдадзена ў БДУ

У мінулым годзе ва ўпраўленне рэдакцыйна-выдавецкай работы паступілі 383 рукапісы. На працягу года было выдадзена 284 кнігі і брашур, якія папоўнілі фонды універсітэцкай бібліятэкі, сталі добрымі дарадчыкамі студэнтаў і выкладчыкаў.

Сёння ўвазе чытачоў “Беларускага універсітэта” прапанаваны агляд часткі выданняў, якія пабачылі свет у 2002 г. Некаторыя з іх можна набыць у кіёску “Універсітэцкая кніга”.

Ю. А. Седзіна, Н. В. Протасевич, Д. Н. Гоман. **Словарь латинских дериватов.** У слоўнік

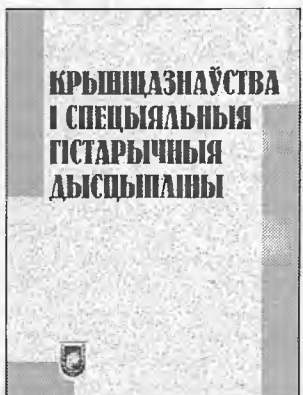
увайшлі найбольш ужывальныя латінскія словы, прадуктыўныя для ўтварэння лексічных адзінак і фарміравання слоўнікавага складу сучасных моў, а таксама лексічныя паралелі да іх з рускай, французскай, англійскай, нямецкай, італьянскай моў.

В. А. Саенікова, М. И. Хомич, С. В. Трухан. **Оптика. Физический практикум.** Дапаможнік складзены ў адпавед-

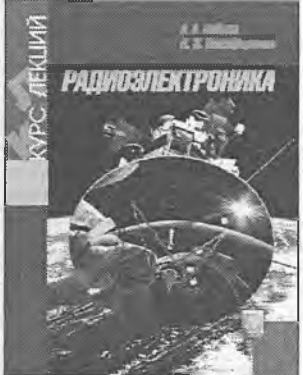
насці з праграмай па агульным курсе фізікі для студэнтаў факультэта радыёфізікі і электронікі БДУ.

Крыніцазнаўства і спецыяльныя гістарычныя дысцыпліны. Выпуск 1. У зборніку, прысвечаным 10-годдзю кафедры крыні-

цазнаўства, падаюцца найноўшыя распрацоўкі па праблематыцы крыніцазнаўства і спецыяльных гістарычных дысцыплін. Далей мяркуецца штогадовае выданне падобных зборнікаў.

А. А. Лабуда, Н. Н. Никифорова. **Радиоэлектроника.** Курс лекцый, у якім разглядаюцца ўсе

пытанні, звязаныя з працэсамі перадачы, прыёму і апрацоўкі інфармацыі з дапамогай электрамагнітных хваляў.

Л. М. Гайдукевич, Л. М. Хулындина, И. И. Пимошенко, В. В. Фрольцов. **Геополитика.** У дапаможніку апісваюцца перадумовы станаўлення і развіцця геапалі-

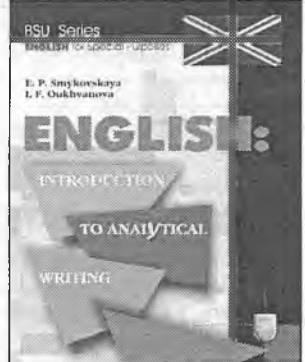
тыкі, паказваюцца яе спецыфічныя асаблівасці на розных гістарычных этапах развіцця грамадства і ў розных рэгіёнах свету.

Я. В. Радина. **Лекции о спектральной теореме.** У курсе лекцый падрабязна выкладаецца сама тэарэма, а таксама тэо-

рыя пашырэння сіметрычных апэратараў. Даюцца прыклады і дадаткі.

Е. М. Smykovskaya, I. F. Oukhvanova. **English: introduction to analytical writing** / Е. П. Смыковская, И. Ф. Ухванова. **Английский язык: введение в аналитическое письмо.** Выданне дапушчана Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь у якасці на-

вучальнага дапаможніка. У кнізе разглядаецца шмат пытанняў, звязаных з працай над пісьмовым тэкстам, — ад крытычнай ацэнкі аўтарскай працы, асноў рэдактарскага аналізу да правіл арганізацыі артыкула ці манускрыпта.

English: discourse of argumentation / Английский язык: аргументативный курс. У дапаможніку разглядаюцца пытанні эфектыўнага аргументавання як у вусным маўленні, так і на пісьме.

English / Английский язык. Навучальны дапаможнік з графам Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь прызначаецца для студэнтаў магістратуры і разлічаны на 140 гадзін аўдыторнай і 280 гадзін самастойнай працы.

Упраўленне рэдакцыйна-выдавецкай работы БДУ

У ПРАФКАМЕ СУПРАЦОЎНІКАЎ

Якімі павінны быць умовы працы выкладчыкаў? Рэкамендацыі ЮНЕСКА, якія ў рэдакцыю перадаў прафсаюз супрацоўнікаў БДУ, даюць на гэтае пытанне поўны адказ. Магчыма, азнаёмішыся з ім, вы яшчэ раз задумаецеся не толькі наконт сваіх абавязкаў, але і наконт працы.

Сёння мы друкуем закончэнне дакумента. Пачатак у № 16 за 5 снежня 2002 г.

Рэзалюцыя

**Генеральнай канферэнцыі
Арганізацыі Аб'яднаных Нацый**
**па пытаннях адукацыі, навукі і культуры
“Аб рэкамендацыях аб статусе выкладчыцкіх
кадраў вышэйшых навучальных устаноў”**
**VII. АБАВЯЗКІ І
АДКАЗНАСЦЬ
ВЫКЛАДЧЫЦКІХ КАДРАЎ
ВЫШЭЙШЫХ
НАВУЧАЛЬНЫХ
УСТАНОВАЎ**

33. Неабходна, каб выкладчыцкія кадры вышэйшых навучальных устаноў прызнавалі, што ажыццяўленне іх правоў цягне за сабой асаблівыя абавязкі і адказнасць, уключаючы абавязкі паважання акадэмічнай свабоды іншых членаў акадэмічнай супольнасці і забяспечвання сумленнага абмеркавання супрацьлеглых думак. Акадэмічнай свабодзе спадарожнічае абавязак выкарыстоўваць яе ў адпаведнасць з асаблівымі навуковымі і культурнымі пытаннямі і прадстаўленні сродкаў на даследчыцкую дзейнасць або падрыхтоўку, пазнаёміцца з якімі можна было ў выніку такой дзейнасці, як, напрыклад, вонкавае рэцэнзаванне, за выключэннем тых выпадкаў, калі аўтар даў на гэта згоду;

(г) забяспечваць, каб даследчыцкая дзейнасць ажыццяўлялася ў адпаведнасць з законамі і нормамі той дзяржавы, у якой яна адбываецца, каб яна не парушала міжнародных прававых актаў у сферы правоў чалавека і каб яе вынікі і звесткі, на якіх яна грунтуецца, былі рэальна даступнымі для навукоўцаў і даследчыкаў ва ўстаноў, а таксама іх прымае, за выняткам тых выпадкаў, калі інфармацыя магла б паставіць пад пагрозу рэспандэнтаў ці калі гарантуецца ананімнасць;

(h) пазбягаць сутыкнення інтарэсаў і вырашаць спрэчныя пытанні на падставе адкрытасці і ўсебаковых кансультацый з вышэйшай навучальнай устаноў, у якой яны працуюць, каб атрымаць падтрымку гэтай устаноў; (i) добрасумленна выкарыстоўваць усе прадстаўленыя ў іх распрадэжэнне фінансавыя сродкі ў інтарэсах вышэйшых навучальных устаноў, даследчых і іншых прафесійных ці навуковых органаў;

(j) быць сумленнымі і бесстароннімі ў прафесійнай ацэнцы сваіх калег і студэнтаў; (k) усведамляць сваю адказнасць, выступаючы ці публікуючы па-за навуковымі каналамі матэрыялы па пытаннях, не звязаных са сваімі прафесійнымі ведамі, і не ўводзіць грамадскасць у зман адносна характару сваіх прафесійных ведаў;

(l) выконваць адпаведныя абавязкі, якіх вымагае калегіяльнае кіраванне вышэйшымі навучальнымі ўстановамі і прафесійнымі арганізацыямі. 35. Выкладчыцкім кадрам вышэйшых навучальных устаноў варта імкнуцца да дасягнення як мага больш высокіх стандартаў у сваёй прафесійнай працы, паколькі іх статус у значнай ступені залежыць ад іх саміх і якасці іх працы.

36. Выкладчыцкім кадрам вышэйшых навучальных устаноў варта рабіць свой унёсак у падсправаздачнасць вышэйшых навучальных устаноў перад дзяр-

жаўнымі органамі, не адмаўляючыся, аднак, ад той ступені інстытутнай аўтаноміі, якая неабходна для іх працы, прафесійнай свабоды і павелічэння ведаў.

**VIII. ПАДРЫХОТКА
ДА ПРАФЕСІІ**

37. Палітыка, якая вызначае доступ да працэсу падрыхтоўкі да прафесійнай дзейнасці ў галіне вышэйшай адукацыі, кіруецца неабходнасцю забяспечыць грамадства належным кантынгентам выкладчыцкіх кадраў для вышэйшай адукацыі, якія валодаюць неабходнымі маральнымі і інтэлектуальнымі якасцямі і маюць патрэбныя прафесійныя веды і навыкі.

38. Усе віды падрыхтоўкі выкладчыцкіх кадраў вышэйшых навучальных устаноў павінны ажыццяўляцца без усялякай дыскрымінацыі.

39. Сярод кандыдатаў, якія імкнуцца атрымаць падрыхтоўку да прафесійнай дзейнасці ў галіне вышэйшай адукацыі, кандыдатам з ліку жанчын і прадстаўнікоў меншасцяў, якія валодаюць аднолькавай акадэмічнай кваліфікацыяй і досведам, павінны прадстаўляцца аднолькавыя магчымасці і забяспечвацца аднолькавае стаўленне.

IX. УМОВЫ ПРАЦЫ

**A. Пачатак
прафесійнай дзейнасці**

40. Наймальнікі кадраў вышэйшых навучальных устаноў павінны ствараць найбольш спрыяльныя ўмовы працы для паспяховага ажыццяўлення навучнага працэсу, навуковай і/ці даследчай дзейнасці і/ці кансультацыйна-лектарскай працы без усялякай дыскрымінацыі.

41. Часовыя меры, накіраваныя на хутчэйшае забяспечэнне de facto роўнасці членаў акадэмічнай супольнасці, якія знаходзяцца ў няроўным становішчы, не варта лічыць дыскрымінацыйнымі пры ўмове, што такія меры будуць адменены пасля забеспячэння роўнасці магчымасцяў і роўнага стаўлення і стварэння сістэмаў, якія забяспечваюць роўнасць магчымасцяў і роўнае стаўленне на пастаяннай аснове.

42. У сістэме вышэйшай адукацыі пры першым прыёме на працу выкладчыкаў і навуковых работнікаў выпрабавальны тэрмін разглядаецца як магчымасць стымулявання і карыснага далучэння супрацоўнікаў-пачаткоўцаў да прафесіі, усталявання і захавання адпаведных прафесійных нормаў, а таксама самастойнага павышэння кожным узроўню свайго выкладчыцкага і навуковага майстэрства. Сярэдняя працягласць выпрабавальнага тэрміну павінна быць вядомай загадзя, а ўмовы, якія вызначаюць яго паспяховае завяршэнне, павінны залежаць толькі ад прафесійнай кампетэнтнасці. У выпадку атрымання незадавальняючай адзнакі пасля заканчэння выпрабавальнага тэрміну кандыдаты павінны мець права на тое, каб ім паведамляліся прычыны гэтага, прычым такую інфармацыю яны павінны атрымаць загадзя, да заканчэння выпрабавальнага тэрміну, каб

Рэкамендацыі аб статусе выкладчыцкіх кадраў вышэйшых навучальных устаноў

Прынятыя на XXIX сесіі ЮНЕСКА 21 кастрычніка – 12 лістапада 1997 г.

мець адпаведную магчымасць палепшыць сваю працу.

43. Выкладчыцкія кадры вышэйшых навучальных устаноў павінны мець:

(a) справядлівую і адкрытую сістэму службовага росту, уключаючы справядлівую працэдурную прызначэнняў, бестэрміновыя кантракты (там, дзе такія прадугледжаны), павышэнні па службе і вырашэнне іншых спадарожных пытанняў;

(b) эфектыўную, бесстароннюю і справядлівую сістэму працоўных адносін у рамках навучальнай устаноў, якая адпавядае міжнародным прававым актам, што падаюцца ў Дадатку.

44. Неабходныя меры, якія забяспечваюць салідарнасць з іншымі вышэйшымі навучальнымі ўстановамі і іх выкладчыцкімі кадрамі ў тых выпадках, калі яны зазнаюць пераслед. Такая салідарнасць можа налічваць матэрыяльны, а таксама маральны характар і, па магчымасці, прадугледжваць прадстаўленне прытулку, працы ці адукацыі для ахвяраў пераследу.

B. Гарантыі занятасці

45. Бестэрміновыя кантракты альбо іх функцыянальныя эквіваленты (там, дзе такія прадугледжаны) з'яўляюцца адной з асноўных працэсуальных гарантыяў акадэмічнай свабоды і абаронай ад адвольных рашэнняў. Яны стымуляюць таксама індывідуальную адказнасць і спрыяюць захаванню на працы таленавітых выкладчыцкіх кадраў вышэйшых навучальных устаноў.

46. Варта забяспечваць гарантыі працы ў рамках прафесіі, уключаючы бестэрміновыя кантракты (там, дзе такія прадугледжаны), паколькі гэта адпавядае інтарэсам як вышэйшай адукацыі, так і выкладчыцкіх кадраў вышэйшых навучальных устаноў. Гэта забяспечвае выкладчыцкім кадрам вышэйшых навучальных устаноў, якія атрымалі па выніках строгай атэстацыі бестэрміновую працу, гарантыю таго, што іх звальненне магчымае толькі па прафесійных матывах і пры захаванні адпаведных працэдур. Яны могуць быць таксама звольненыя па bona fide фінансавых прычынах пры ўмове, што ўсе фінансавыя дакументы адкрытыя для дзяржаўнай праверкі, што ўстанова прыняла ўсе разумныя альтэрнатыўныя меры, каб пазбегнуць спынення працоўных адносін, а таксама што ёсць прававыя гарантыі, якія адмаўляюць усялякае прадугледжанае стаўленне пры любым спыненні працоўных адносін.

Бестэрміновыя кантракты ці іх функцыянальныя элементы (там, дзе такія прадугледжаны) павінны быць у максімальнай ступені гарантаваныя нават у выпадку рэарганізацыі ці іншых структурных зменах у вышэйшых навучальных устаноў, якія ўваходзяць у сістэму вышэйшай адукацыі; пры гэтым такія гарантыі павінны прадстаўляцца пасля праходжання разумнага выпрабавальнага тэрміну тым, хто адпавядае вызначаным аб'ектыўным крытэрыям у галіне выкладання і/ці навуковай і/ці даследчыцкай дзейнасці згодна з патрабаваннямі адпаведнага акадэмічна-

га органа і/ці ў галіне кансультацыйна-лектарскай працы згодна з патрабаваннямі вышэйшай навучальнай устаноў.

C. Ацэнка

47. Вышэйшыя навучальныя ўстановы павінны сачыць за тым, каб:

(a) атэстацыя і ацэнка працы выкладчыцкіх кадраў вышэйшых навучальных устаноў былі неад'емнай часткай выкладчыцкага, навучнага і навукова-даследчага працэсу, а асноўная функцыя атэстацыі і ацэнкі заключалася ў развіцці кожнага чалавека ў адпаведнасці з яго інтарэсамі і здольнасцямі;

(b) атэстацыя праводзілася толькі на падставе акадэмічных крытэрыяў кампетэнтнасці ў выкананні навукова-даследчых выкладчыцкіх і іншых акадэмічных ці прафесійных абавязкаў, як яны разумяюцца калегамі па прафесіі;

(c) у працэсе атэстацыі належным чынам улічваліся цяжкасці, непазбежна звязаныя з вызначэннем індывідуальных здольнасцяў, якія рэдка працягваюцца ў пастаяннай і нязменнай форме;

(d) у тых выпадках, калі правядзенне атэстацыі звязана з усялякага кшталту непасрэднай ацэнкай працы выкладчыцкіх кадраў вышэйшых навучальных устаноў студэнтамі і/ці калегамі-выкладчыкамі і/ці адміністрацыямі, такая ацэнка была аб'ектыўнай, а яе крытэрыі і вынікі даводзіліся да ведама зацікаўленай асобы (зацікаўленай асобы);

(e) вынікі атэстацыі выкладчыцкіх кадраў вышэйшых навучальных устаноў таксама ўлічваліся пры ўкамплектаванні штатаў устаноў і пры разглядае пытанняў узаўважэння найму;

(f) выкладчыцкія кадры вышэйшых навучальных устаноў мелі права абскарджваць у бесстароннім органе вынікі ацэнкі, якія яны лічаць несправядлівымі.

**D. Дысцыплінарныя меры
і звальненне**

48. Ніхто з прадстаўнікоў акадэмічнай супольнасці не павінен зазнаваць дысцыплінарныя пакаранні, у тым ліку звальненне, за выключэннем выпадкаў, калі гэта адбываецца на законных і дастатковых падставах, высветленых падчас незалежнага траецкага разбіральніцтва калегамі па прафесіі і/ці такімі бесстароннімі органамі, як арбітражы альбо суды.

49. Усе выкладчыкі вышэйшых навучальных устаноў павінны мець аднолькавыя гарантыі на кожнай стадыі любой дысцыплінарнай працэдур, уключаючы працэдурны звальненне, у адпаведнасці з міжнароднымі прававымі актамі, пералічанымі ў Дадатку.

50. Звальненне ў якасці дысцыплінарнага пакарання дапускаецца толькі па абгрунтаваным і дастатковым прычынах, датычных прафесійных нормаў паводзінаў, напрыклад: сістэматычнае невыкананне службовых абавязкаў, яўная прафесійная непрадатнасць, падробка ці фальсіфікацыя вынікаў навуковых даследаванняў, сур'ёзныя фінансавыя

парушэнні, сексуальныя дамаганні ці іншыя неправамерныя паводзіны ў дачыненні да навучцаў, калег або іншых прадстаўнікоў акадэмічнай супольнасці, ці вызначанне сур'ёзных пагроз на іх адрас, ці атрымання проціпраўнай выгады з навучальнага працэсу (напрыклад, праз фальсіфікацыю пасведчанняў, дыпламаў і ступеняў за матэрыяльную ўзнагароду, сексуальныя альбо іншыя паслугі ці праз вымагальніцтва дзеля атрымання сексуальных паслуг альбо фінансавых ці іншых матэрыяльных выгад ад падначаленых ці калег за захаванне працы).

51. Зацікаўленая асоба павінна мець права абскардзіць рашэнне аб звальненні ў незалежных вонкавых органах, такіх як арбітраж ці суд, рашэнне якіх з'яўляецца канчатковым і мае абавязковую сілу.

**E. Перамовы аб тэрмінах
і ўмовах найму**

52. Выкладчыцкія кадры вышэйшых навучальных устаноў павінны мець права на свабоду асацыяцыі, і гэтае права варта актыўна развіваць. Варта спрыяць падпісанню калектыўных дагавораў ці эквівалентным працэдурам у адпаведнасці з нарматыўнымі актамі Міжнароднай арганізацыі працы (МАП), пералічанымі ў Дадатку.

53. Аклады, умовы працы і ўсе пытанні, якія тычацца тэрмінаў і ўмоў найму выкладчыцкіх кадраў вышэйшых навучальных устаноў, варта вызначаць шляхам добраахвотнага працэсу перамоваў паміж арганізацыямі, якія прадстаўляюць выкладчыцкія кадры вышэйшых навучальных устаноў, і наймальнікамі выкладчыкаў вышэйшых навучальных устаноў, за выключэннем выпадкаў, калі прымяняюцца іншыя эквівалентныя працэдур, адпаведныя міжнародным нормам.

54. Адпаведныя механізмы, якія ўзгадняюцца з нацыянальнымі заканадаўствам і міжнароднымі нормамі, варта ствараць на падставе статута ці пагаднення, якія забяспечваюць выкладчыцкім кадрам вышэйшых навучальных устаноў права на выяўленне праз свае арганізацыі перамоваў са сваімі дзяржаўнымі ці прыватнымі наймальнікамі; такія юрыдычныя і статутныя правы мусюць рэалізоўвацца шляхам бесстаронняй працэдур без неабгрунтаванай затрымкі.

55. Калі ўсе магчымасці працэдур, вызначаныя для гэтых мэтаў, вычарпаныя ці калі перамоў паміж бакамі скончыліся няўдачай, арганізацыі выкладчыцкіх кадраў вышэйшых навучальных устаноў павінны мець права рабіць іншыя крокі, якія звычайна маюць магчымасць зрабіць іншыя арганізацыі для абароны сваіх законных правоў.

56. Выкладчыцкія кадры вышэйшых навучальных устаноў павінны мець магчымасць бесстаронняга разгляду іх скаргаў і арбітражнага разбіральніцтва ці яго эквівалента дзеля рэгулявання спрэчак з наймальнікамі, што тычацца тэрмінаў і ўмоў найму.

(Заканчэнне на 4-й стар.)

У ПРАФКАМЕ СУПРАЦОЎНІКАЎ

Рэкамендацыі аб статусе выкладчыцкіх кадраў вышэйшых навучальных устаноў

(Заканчэнне.
Пачатак на 3-й стар.)

**Ф. Аклады,
працоўная нагрузка,
дапамога па сацыяльным
страхаванні, ахова здароўя
і забеспячэнне бяспекі**

57. Варта прымаць усе рэальныя ў фінансавым плане меры для выплаты выкладчыцкім кадрам вышэйшых навучальных устаноў такога ўзнагароджання, якое дазваляла б ім прысваіць сябе ў дастатковым аб'ёме выкананню сваіх абавязкаў і выдаткоўваць неабходны час бесперапыннаму павышэнню кваліфікацыі і перыядычнаму абнаўленню ведаў і навыкаў, якія маюць важнае значэнне на гэтай ступені навучання.

58. Аклады выкладчыцкіх кадраў вышэйшых навучальных устаноў павінны:

(а) адлюстроўваць важнае значэнне вышэйшай адукацыі, а значыць і выкладчыцкіх кадраў вышэйшых навучальных устаноў, для грамадства, а таксама адпавядаць разнастайным абавязкам, якія ўскладаюцца на іх ад самага пачатку іх прафесійнай дзейнасці;

(б) быць прынамсі супаставнымі з акладамі, якія выплачваюцца асобам іншых прафесій, дзе патрабуюцца падобныя ці эквівалентныя кваліфікацыі;

(с) даваць ўскладаючым кадрам вышэйшых навучальных устаноў такія фінансавыя магчымасці, якія забяспечваюць ім самім і іх сем'ям разумны ўзровень жыцця, а таксама дазваляюць укладваць сродкі ў працяг адукацыі або ў ажыццяўленне культурнай ці навуковай дзейнасці, павышаючы такім чынам сваю прафесійную кваліфікацыю;

(д) улічваць тую акалічнасць, што некаторыя пасады патрабуюць больш высокай кваліфікацыі і большага досведу і звязаны з большай адказнасцю, чым іншыя пасады;

(е) выплачваюцца рэгулярна і своєчасова;

(ф) перыядычна пераглядацца з улікам такіх фактараў, як рост кошту жыцця, павышэнне прадукцыйнасці працы, якое вядзе да павышэння жыццёвага ўзроўню, ці агульная тэндэнцыя да павышэння ўзроўню заробатнай платы ці ўзнагароджанняў.

59. Адрозненні ва ўзнагароджванні мусяць грунтавацца на аб'ектыўных крытэрыях.

60. Аплата працы выкладчыцкіх кадраў вышэйшых навучальных устаноў павінна ажыццяўляцца на аснове шкалы акладаў, вызначанай паводле пагаднення з арганізацыямі, якія прадстаўляюць выкладчыцкія кадры вышэйшых навучальных устаноў, за выключэннем выпадкаў, калі прадугледжваюцца іншыя эквівалентныя працэдурны ў адпаведнасці з міжнароднымі нормамі. Праца кваліфікаваных выкладчыцкіх кадраў вышэйшых навучальных устаноў,

якія праходзяць выпрабавальны тэрмін ці працуюць на часовай аснове, не павінна аплатацца па больш нізкіх стаўках, чым вызначаныя для штатных выкладчыкаў таго ж узроўню.

61. Справядлівая і бесстаронняя ацэнка працы работнікаў паводле іх заслуг можа служыць сродкам павышэння якасці працы і кантролю за гэтай якасцю. Увядзенне і выкарыстанне дэлегавання акладаў такой сістэмы (там, дзе гэта прадугледжваецца) павінна ажыццяўляцца пасля папярэдняй кансультацыі з арганізацыямі, якія прадстаўляюць выкладчыцкія кадры вышэйшых навучальных устаноў.

62. Працоўная нагрузка выкладчыцкіх кадраў вышэйшых навучальных устаноў павінна быць абгрунтаванай і справядливай; яна павінна дазваляць ім эфектыўна выконваць свае функцыі і абавязкі ў адносінах да студэнтаў, а таксама свае абавязкі ў галіне навуковай, даследчай і/ці акадэмічнай адміністрацыйнай дзейнасці; яна павінна належным чынам прадугледжваць аплату працы тых, ад каго патрабуюцца вядзенне выкладчыцкай работы звыш звычайнай нагрузкі; яна павінна вызначацца на аснове перамоваў з арганізацыямі, якія прадстаўляюць выкладчыцкія кадры вышэйшых навучальных устаноў, да выключэннем тых выпадкаў, калі існуюць іншыя працэдурны, адпаведны міжнародным нормам.

63. Выкладчыцкія кадры вышэйшых навучальных устаноў павінны працаваць у такім працоўным асяроддзі, якое не аказвае негатывнага ўплыву на іх здароўе і не пагражае іх бяспецы; яны павінны быць абаронены мерамі сацыяльнага забеспячэння, уключаючы выплату дапамогі па хворобе і з нагоды непрацаздольнасці і выплаты пенсіі, а таксама меры па ахове здароўя і забеспячэнню бяспекі ў дачыненні да ўсіх выпадкаў, пералічаных у канвенцыях і рэкамендацыях МАП. Нормы, якія ўжываюцца, павінны быць не менш спрыяльнымі, чым нормы, вызначаныя ў адпаведных канвенцыях і рэкамендацыях МАП.

Атрыманне дапамогі па сацыяльным забеспячэнні з'яўляецца неад'емным правам выкладчыцкіх кадраў вышэйшых навучальных устаноў.

64. У выпадку пераходу выкладчыкаў вышэйшых навучальных устаноў у іншую вышэйшую навучальную ўстанову ўсе прадстаўлены ім пенсійныя правы павінны захоўвацца як на нацыянальным, так і на міжнародным узроўнях з улікам нацыянальных, двухбаковых і шматбаковых падатковых заканадаўчых актаў і пагадненняў. Арганізацыі, якія прадстаўляюць выкладчыцкія кадры вышэйшых навучальных устаноў, павінны мець права выбіраць прадстаўнікоў у склад кіраўніцтва і адміністрацыі пенсійных фондаў,

прызначаных для выкладчыцкіх кадраў вышэйшых навучальных устаноў (там, дзе гэта прадугледжана), асабліва калі такія фонды маюць прыватны характар і грунтуюцца на долевым узносах.

Г. Адпачыныкі для павышэння кваліфікацыі і правядзення навуковых даследаванняў і штогадовы адпачыныкі

65. Выкладчыцкім кадрам вышэйшых навучальных устаноў павінны прадстаўляцца рэгулярны адпачыныкі для павышэння кваліфікацыі і правядзення навуковых даследаванняў з поўным ці частковым захаваннем утрымання (там, дзе гэта прадугледжана), як гэта мае месца пры прадстаўленні акадэмічнага адпачынку.

66. Час адпачынку для павышэння кваліфікацыі або правядзення навуковых даследаванняў павінны залічвацца ў стаж працы і ўлічвацца пры вызначэнні выслугі гадоў і налічэнні пенсіі ў адпаведнасці з палажэннямі аб пенсійных фондах.

67. Выкладчыцкім кадрам вышэйшых навучальных устаноў павінны прадстаўляцца нерэгулярны адпачыныкі з поўным ці частковым захаваннем утрымання, каб яны мелі магчымасць удзельнічаць у прафесійных мерапрыемствах.

68. Адпачыныкі, які прадстаўляюць выкладчыцкім кадрам вышэйшых навучальных устаноў у рамках двухбаковых і шматбаковых культурных і навуковых абменаў, а таксама ў рамках праграм аказання тэхнічнай дапамогі за мяжой, павінны залічвацца ў стаж працы з захаваннем у іх уласнай навукай і навуковай дзейнасцю ў адпаведнасці з правамі на прасоўванне па службе і на налічэнне пенсіі. Апрача таго, неабходны спецыяльны меры для пакрыцця іх дадатковых выдаткаў.

69. Выкладчыцкія кадры вышэйшых навучальных устаноў павінны мець права на адпаведны штогадовы адпачыныкі з захаваннем поўнага ўтрымання.

Н. Умовы працы жанчын — выкладчыкаў вышэйшых навучальных устаноў

70. Варта прымаць усе неабходныя меры для забеспячэння роўнасці магчымасцяў і аднолькавага стаўлення да жанчын-выкладчыкаў вышэйшых навучальных устаноў, каб гарантаваць іх правы на аснове роўнасці мужчын і жанчын, як гэта прадугледжваецца міжнароднымі актамі, пералічанымі ў Дадатку.

І. Умовы працы інвалідаў — выкладчыкаў вышэйшых навучальных устаноў

71. Варта прымаць усе неабходныя меры для забеспячэння інвалідам — выкладчыкам вы-

шэйшых навучальных устаноў, як мінімум такіх самых нормаў, якія тычацца ўмоваў працы, што прадугледжваюцца адпаведнымі палажэннямі міжнародных актаў, пералічаных у Дадатку.

Ј. Умовы працы выкладчыцкіх кадраў вышэйшых навучальных устаноў, якія працуюць на няпоўную стаўку

72. Варта прызнаваць важнае значэнне паслуг, якія аказваюць кваліфікаваныя выкладчыцкія кадры вышэйшых навучальных устаноў, што працуюць на няпоўную стаўку. Выкладчыцкія кадры вышэйшых навучальных устаноў, якія рэгулярна працуюць на няпоўную стаўку, павінны:

(а) атрымліваць прапарцыйна такое ж ўзнагароджванне і наймацца на працу на тых самых умовах, што і выкладчыцкія кадры вышэйшых навучальных устаноў, якія працуюць на поўную стаўку;

(б) атрымліваць адпачыныкі, які аплачваюцца, адпачыныкі па хворобе і адпачыныкі па цяжарнасці і родах на роўных умовах з выкладчыцкімі кадрамі вышэйшых навучальных устаноў, якія працуюць на поўную стаўку; памер адпаведных грашовых выплатаў варта вызначаць прапарцыйна гадзінам працы ці заробку;

(с) мець права на адэкватнае і адпаведнае сацыяльнае забеспячэнне, у тым ліку (там, дзе гэта прадугледжана) у рамках пенсійных сістэм, якія забяспечваюцца наймальнікам.

Х. Прымяненне і выкананне

73. Дзяржавам-членам і вышэйшым навучальным установам варта прымаць усе магчымыя меры па пашырэнні і дапаўненні сваіх дзеянняў, якія тычацца статусу выкладчыцкіх кадраў вышэйшых навучальных устаноў, праз развіццё супрацоўніцтва з усімі нацыянальнымі і міжнароднымі ўрадавымі і няўрадавымі арганізацыямі, чыя дзейнасць датычыцца сферы прымянення і адпавядае мэтам гэтай Рэкамендацыі.

74. Дзяржавам-членам і вышэйшым навучальным установам варта прымаць усе магчымыя меры па прымяненні выкладчыцкіх кадраў вышэйшых навучальных устаноў, каб прынцыпы, выкладзеныя ў гэтай Рэкамендацыі, выконваліся на іх тэрыторыі.

75. Генеральны дырэктар рыхтуе ўсеабдымны даклад аб становішчы справаў у галіне акадэмічных свабод і захавання правоў чалавека ў дачыненні да выкладчыцкіх кадраў вышэйшых навучальных устаноў на аснове інфармацыі, прадстаўленай дзяржавамі-членамі, і любой іншай інфармацыі, падмацаванай праўдзівымі доказамі, якую ён можа сабраць, выкарыстоўваючы належныя, на яго думку, метады.

76. Калі вышэйшая навучальная ўстанова, размешчаная на тэрыторыі якой-небудзь дзяржавы, прама ці ўскосна не адносіцца да падпарадкавання органам гэтай дзяржавы, а знаходзіцца ў падпарадкаванні

асобных і незалежных органаў, то адпаведныя органы павінны накіраваць тэкст гэтай Рэкамендацыі гэтай навучальнай установе, каб яна магла прымяняць яе палажэнні.

ХІ. Заключнае палажэнне

77. У выпадку, калі выкладчыцкія кадры вышэйшых навучальных устаноў карыстаюцца статусам, які ў нейкіх адносінах больш спрыяльны, чым той, які прадугледжваецца гэтай Рэкамендацыяй, то палажэнні гэтай Рэкамендацыі не павінны прымяняцца для паніжэння гэтага ўжо прызнанага статусу.

ДАДАТАК

Арганізацыя Аб'яднаных Нацый

— Усеагульная дэкларацыя правоў чалавека (1948);

— Дэкларацыя аб распаўсюджванні сярод моладзі ідэалаў міру, узаемнай павагі, узаемапаразумення паміж народамі (1965);

— Міжнародная канвенцыя аб ліквідацыі ўсіх формаў расавай дыскрымінацыі (1965);

— Міжнародны пакт аб эканамічных, сацыяльных і культурных правах (1966);

— Міжнародны пакт аб грамадзянскіх і палітычных правах (1966) і Факультатывы пратакол да Міжнароднага пакта аб грамадзянскіх і палітычных правах (1966);

— Дэкларацыя аб абароне ўсіх асоб ад катаванняў і іншых жорсткіх, бесчалавечных ці прыніжальных для годнасці відаў зносінаў і пакарання (1975);

— Дэкларацыя аб правах інвалідаў (1975);

— Канвенцыя аб ліквідацыі ўсіх формаў дыскрымінацыі ў адносінах да жанчын (1979);

— Дэкларацыя аб ліквідацыі ўсіх формаў нецярпімасці і дыскрымінацыі на аснове рэлігіі ці перакананняў (1981);

— Канвенцыя супраць катаванняў і іншых жорсткіх, бесчалавечных ці прыніжальных для годнасці відаў зносінаў і пакарання (1984).

Арганізацыя Аб'яднаных Нацый па пытаннях адукацыі, навукі і культуры

— Канвенцыя аб барацьбе з дыскрымінацыяй у галіне адукацыі (1960) і Пратакол да яе (1962);

— Рэкамендацыя аб барацьбе з дыскрымінацыяй у галіне адукацыі (1960);

— Рэкамендацыя аб выхаванні ў духу міжнароднага ўзаемапаразумення, супрацоўніцтва і міру і выхаванні ў духу павагі да правоў чалавека і асноўных свабод (1974);

— Рэкамендацыя аб статусе навукова-даследчых работнікаў (1974);

— Перагледжаная рэкамендацыя аб тэхнічнай і прафесійнай адукацыі (1974);

— Дэкларацыя аб расе і расавых забавонах (1978);

— Канвенцыя аб тэхнічнай і прафесійнай адукацыі (1989);

— Рэкамендацыя аб прызнанні вучэбных курсаў і пасведчанняў аб вышэйшай адукацыі (1993).

Міжнародная арганізацыя працы

— Канвенцыя (№ 87) аб сва-

бодзе асацыяцыі і абароне права на арганізацыю (1948);

— Канвенцыя (№ 95) аб ахове заробатнай платы (1949);

— Канвенцыя (№ 98) аб праве на арганізацыю і на вядзенне калектыўных перагавораў (1949);

— Канвенцыя (№ 100) аб роўным узнагароджванні (1951);

— Канвенцыя (№ 102) аб мінімальным нормах сацыяльнага забеспячэння (1952);

— Канвенцыя (№ 103) аб ахове мацярынства (перагледжаная) (1952);

— Рэкамендацыя (№ 95) аб ахове мацярынства (1952);

— Канвенцыя (№ 111) аб дыскрымінацыі ў галіне працы і заняткаў (1958);

— Канвенцыя (№ 118) аб раўнапраўі ў галіне сацыяльнага забеспячэння (1962);

— Канвенцыя (№ 121) аб дапамогах у выпадках вытворчага траўматызму (1964). У 1980 г. у Табліцу 1 былі ўнесены змены;

— Канвенцыя (№ 128) аб дапамогах па інваліднасці, па старасці і з нагоды страты кармільца (1967);

— Рэкамендацыя (№ 131) аб дапамогах па інваліднасці, па старасці і з нагоды страты кармільца (1967);

— Канвенцыя (№ 130) аб медыцынскай дапамозе і дапамогах па хворобе (1969);

— Канвенцыя (№ 132) аб аплачваемым адпачынку (перагледжаная) (1970);

— Канвенцыя (№ 135) аб прадстаўніках працоўных (1971);

— Рэкамендацыя (№ 143) аб прадстаўніках працоўных (1971);

— Канвенцыя (№ 140) аб аплачваемым вучэбным адпачынку (1974);

— Рэкамендацыя (№ 148) аб аплачваемым вучэбным адпачынку (1974);

— Канвенцыя (№ 151) аб працоўных адносінах на дзяржаўнай службе (1978);

— Рэкамендацыя (№ 159) аб працоўных адносінах на дзяржаўнай службе (1978);

— Рэкамендацыя (№ 162) аб пажылых працоўных (1980);

— Канвенцыя (№ 154) аб калектыўных перагаворах (1981);

— Рэкамендацыя (№ 163) аб калектыўных перагаворах (1981);

— Канвенцыя (№ 156) аб працоўных з сямейнымі абавязкамі (1981);

— Рэкамендацыя (№ 165) аб працоўных з сямейнымі абавязкамі (1981);

— Канвенцыя (№ 158) аб спыненні працоўных адносінаў (1982);

— Канвенцыя (№ 159) аб прафесійнай рэабілітацыі і занятасці інвалідаў (1983).

Іншыя міжнародныя акты

— Рэкамендацыя аб становішчы настаўнікаў, прынятая Спецыяльнай міжуродавай канферэнцыяй па пытанні аб статусе настаўнікаў (скліканай ЮНЕСКА разам з МАП) (Парыж, 5 кастрычніка 1966 г.);

— Сусветная канвенцыя аб аўтарскім праве (ЮНЕСКА) (1952 г., перагледжаная ў 1971 г.);

— Бернская канвенцыя аб ахове літаратурных і мастацкіх твораў. Парыжскі акт. Сусветная арганізацыя інтэлектуальнай уласнасці (1971 г., са зменамі 1979 г.).

БЕЛАРУСКІ УНІВЕРСІТЭТ

Выдаецца з 1929 года

Заснавальнік газеты —
БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ УНІВЕРСІТЭТ

Газета ўзнагароджана Ганаровай граматай
Вярхоўнага Савета БССР

13 лютага 2003 года

Падпісана да друку 12.02.2003

Ум. друку. арк. 1

Зак. 196. Тыраж 1000 экз.

Газета зарэгістравана
Дзяржаўным камітэтам
Рэспублікі Беларусь па друку.
Рэгістрацыйнае пасведчанне № 149
ад 28 чэрвеня 1996 года.

Распрацоўшчык лагатыпа і
дызайну газеты У.У. Васюк

Газета надрукавана
ў РУП "Выдавецкі цэнтр БДУ"
220030, г. Мінск,
вул. Чырвонаармейская, 6

Рэдактар Т.М. КАЗАК

Адрас рэдакцыі:
220050, Мінск,
Універсітэцкі гарадок,
вул. Бабруйская, 7,
паверх 4, пакой 411,
тэлефон 209-53-45,
e-mail: Gazeta@bsu.by

